בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 7144-02-18 ש. ד. נ' א. ואח' **05 יוני 2018**

לפני כבוד השופט ארז שני

המבקש: **א. ש. ד.**

נגד

המשיבים: **1. ב. א.**
2. ד. ש.
3. ח. מ. י.
4. האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב
5. משרד הרווחה והשירותים החברתיים ת"א-יפו

פסק דין

1. בפניי בקשה שעניינה מינוי אפוטרופוס לגברת א. ב. (להלן: "....")**,** בקשה אשר הגדירה את הגברת כמי שמאושפזת באשפוז כפוי בבית החולים "....".

2. לתובענה צורף מסמך רפואי מהמחלקה הפסיכיאטרית בבית החולים "..." וברור מאותו מסמך כי פרק "תלונות החולה" הוא, בעצם, דיווח אחיה של ..., הוא למעשה התובע.

3. על-פי הדיווח שנמסר לרופאים, מדובר היה על טענות בדבר מיעוט אכילה, בזבוז כספים משמעותי, איפור קיצוני ולבוש פרובוקטיבי ואיומים לברוח לחו"ל ולהתחתן עם כושי, גם חשש כי כושים יכולים לנצל את .....

4. אומר על אתר, כי יכול אני להבין שבמגזרים מסוימים יכול לבוש מסוים להיתפס כקיצוני, איפור מסוים יכול להיתפס כפרובוקטיבי שעה שבמגזר אחר אותו לבוש ואותו איפור לא יזכה אלא במבט חולף.

5. שעה שבחברה הישראלית ישנם גם חוזרים בתשובה וחוזרים בשאלה וכל אחד גם מחליף, לעתים, את קודי הלבוש בהתאם להשקפתו, לא פשוט לבסס אבחנה פסיכיאטרית על שינויים בהתנהגות חברתית. התלונות כשלעצמן, ללא רקע רפואי קודם הן אכן סיבה לדאגה, אך לא בהכרח סיבה למינוי אפוטרופוס.

6. כך או אחרת, אין עורר ש.... היתה מאושפזת מכוח הוראת בדיקה של הפסיכיאטר המחוזי ושהתה היא באשפוז כחודש ימים, ללמדך כי הרופאים סברו שיש לייצב פסיכיאטרית את מצבה. די בכך כדי להפוך את התובענה למוצדקת.

7. למעשה, כיום נוצר מצב שאחיותיה של ... חפצות לתמוך בה, אך תומכות הן גם ברצונה לבל ימונה לה אפוטרופוס. בתבונה עשה, אפוא, התובע האח, כאשר אומר הוא מפי באת כוחו: "עשיתי ככל יכולתי וכמצוות מצפוני לדאוג לאחותי, אך אין ברצוני לקיים ריב בתוך המשפחה ולבוא בריב עם אחיותיי ומשכך, יעשה בית המשפט כאשר יבין, אני את שלי עשיתי".

8. אין עורר כי ביום 30.01.2018 כתב הפסיכיאטר, הדוקטור ... מבית החולים "..." כי ל... צורך באפוטרופוס לגוף ולרכוש כדי כך שהיא לא יכולה להביע את דעתה לעניין מינוי אפוטרופוס.

9. שוחחתי עם .... בנוכחות ב"כ היועמ"ש ודומני שאמירה הוגנת תהא שכולנו התרשמנו שלא רק ש.... יכולה להביע את דעתה, אלא שהיא מביעה דעה בצורה קוהרנטית, ברורה, היא בהחלט מתמצאת במצבה הכספי, בזמן, במקום ומכתבו של דוקטור ..., מן הסתם נכון לעת בה ניתן, אך בוודאי שאינו נכון כעת.

10. אין עורר שביום 23.04.2018, לאמור כשלושה חודשים לאחר שדוקטור ... כתב את מכתבו, ניפקה המחלקה הפסיכיאטרית בבית החולים "..." מכתב מאת אותו דוקטור ...., לפיו חלה רמסיה משמעותית, ההיענות לטיפול התרופתי היא טובה, התובנה והשיפוט הם תקינים ו... איננה זקוקה עוד לאפוטרופוס, כך לפי המכתב וזהו גם רצונה המפורש של .....

11. למען האמת והדברים נאמרים גם בקשר להצעת באת-כוחה של .... ולפיה אולי תמונה אחותה הבכורה כסומכת החלטות, "מתנגשים" גם במקרה שבפנינו כמו בלא מעט מקרים של מחלות נפש הנתונות לרמיסיה, עקרונות המשפט עם עקרונות המוסר הפטרנליסטי ואני אומר שיש רקע נפשי במשפחה גם לאחות נוספת ואני מודע לכך.

12. התפיסה הפטרנליסטית, מקורה עוד ביסודות הפילוסופיה ותורת המוסר, תפיסה אשר "זלגה" אל עולם המשפט ואם תרצה היא פיתוח של הכלל הישן מן המשפט העברי – "לא תעמוד על דם רעך" או במילים אחרות, מצווה עלינו כחברה לדאוג לשלומו הפיזי והנפשי של אחינו ואם תרצה לומר זאת כשופט – של כלל השוהים במדינתנו.

13. אלא שלפטרנליזם יש גם גבול, שאם לא כן היינו מכתיבים כללי התנהגות נוקשים ומכתיבים מה יאכל אדם, מה ישתה למען בריאותו, אוסרים את השימוש באלכוהול ובמוצרי עישון, מגבילים את תנועת הולכי הרגל לבל ייפגעו. לפטרנליזם הרי אין סוף.

14. אל מול תפיסת הפטרנליזם מחזיק המשפט בזכויות הפרט, באוטונומיה שלו ובזכותו לכתוב את סיפור חייו כרצונו.

15. צר לי שאני נכנס לתחומי הפילוסופיה של המשפט, אך לעתים מקרים צריכים להיות מוכרעים על-פי עקרונות היסוד של המשפט.

16. במילים אחרות ובלשונו של חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות "כל אדם כשיר לפעולות משפטיות". במילים אחרות, צריך אני להיות משוכנע שבזמן הנתון צריך אני לראות ב.... כבלתי כשירה. לא דוקטור ... במכתבו המעודכן ולא אני סבורים שבמצב הנוכחי צריכה .... לאפוטרופוס.

17. אם תרצה, תאמר שאדם יכול, בשלבים מסוימים של חייו, להיות זקוק לאפוטרופוס.

18. אלא כשחרף המשבר, מן הראוי וברוח זו גם תוקן חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות לאחרונה על דרך ההליכה לקולא, מן הראוי לאפשר למי שהיה זקוק לאפוטרופוס בעבר, להמשיך וליהנות ממלוא זכויותיו כאדם הכשיר גם לזכויות וחובות משפטיות, מרגע שחלף המשבר.

19. זהו המצב גם בכאן ולאח הדואג אומר, שאם חלילה יארע מצב המחייב מחדש מינוי זמני מסוים של אפוטרופסות, פתוחות כמובן דלתות בית המשפט מחדש. זו הסיבה שבית המשפט כאן מחזיק "תורני" והוא בעצם זמין 24 שעות ביממה.

20. תהיתי על היקף הקשרים החברתיים של .... ולמען האמת המצב יחסית מניח את דעתי.

21. די לי באחותה הגדולה של .... ובמבטה המשגיח, גם באמירתה כי חשה היא אחראית בבחינת אם לשלומה של ... ואוסיף ואומר ככלל, שלא כל אימת שזקוק אדם לאפוטרופוס צריך גם למנות אפוטרופוס.

אסביר את המשפט ה"משונה" לכאורה, על דרך הדוגמא, שישנן לא מעט משפחות המטפלות בקשישים שהם דמנטיים לחלוטין, מבלי שיחושו צורך למנות אפוטרופוס הם עושים את חובתם כבני משפחה כלפי הנזקק לעזרה וללא צורך בהגדרות משפטיות.

22. אומר אני את הדברים באשר להצעתה של עורכת הדין אורמן למנות, במידת הצורך, ל... סומכת החלטות.

23. ער אני לכך שמנגנון סמיכת ההחלטות הוא היום חלק מן הדין הישראלי. אלא שמדובר במנגנון לא פשוט ואשר ניתן לומר לגביו כי עצם השימוש בו מצריך את בית המשפט להצביע על קושי בקבלת החלטות מצד זה שמונה לו סומך החלטות.

24. במקרה שבכאן, במצבים של רמסיה אין צורך בסומך החלטות ובמצבים של "התקף" אין די בסומך החלטות, כי החלטות אינן רציונאליות.

25. אעיר בכל הצניעות שסומך החלטות, כוחו אינו "נשאב" מן המינוי, אלא מהיותו של סומך החלטות נכבד בעיני מי שמתקבלות ההחלטות עבורו. אלא שמצב זה קיים ממילא לגבי אחותה הבכורה של .... ואין אני רואה לנכון למנות בשלב זה סומך החלטות.

26. הרי אם הייתי סבור ש.... אינה יודעת את אשר עושה, לא הייתי מכבד את מינויה של עורכת הדין אורמן, שהרי הייתי אומר שבלתי כשירה היא למנות לעצמה עורך דין. עצם זאת שקיבלתי את מינויה של עורכת הדין אורמן ל...., כמו שסבור אני שיכולה .... ליטול לעצמה שירותי עורך דין וכמוה ככל האדם.

27. סוף דבר: אינני סבור שיש ל.... צורך במינוי אפוטרופוס, לא לגוף ולא לרכוש.

28. צווי הביניים אשר ניתנו בתיק זה ובכלל זאת צו עיכוב היציאה מן הארץ, ככל שהדברים נוגעים לתיק האפוטרופסות בטלים.

29. אין צו להוצאות.

30.<u>המזכירות תסגור התיק.</u>

דלתים סגורות

ניתן והודע היום כ"ב סיוון תשע"ח, 05/06/2018 במעמד הנוכחים.

ארז שני, שופט

הוקלד על ידי משה בואזיזה

דלתיים סגורות